

GÁSPÁR PISTA, A BIVALYOS

1. A BAJOK EREDETE

Az olasz hercegi tulajdonosoktól 1925-ben a Hajdú Rt. vette ki bérletbe az óriási gazdaságot. A szerződésben az is szerepelt, hogy a bérlők kötelesek az uradalom minden épületét karbantartani, legyen az lakó, ipari, állattartó vagy közösségi célt szolgáló.

Amikor a jó idők tavasszal megérkeztek, a kőművesek is felvonultak azokra a helyekre, ahol a tél megviselte az épületeket. A szükséges javításokat elvégezték. Az új létesítmények építéséhez is a jó idő beálltával kezdtek hozzá, s amíg az időjárás engedte, az erősebb fagyokig dolgozott a kőműves csoport.

Egyik évben, talán 1938-ban, a csendőrösről érkezett kérés az ipari üzemrész vezetőjéhez, akit akkor Pétek Olivérnek hívtak, hogy az udvaron álló ólakat, tárolókat az uradalom javíttassa meg. Pétek természetesen megígérte a munkákat a csendőröknek. Gyorsan intézkedett is. Az építőanyag helyszínre történő fuvarozását kellett legelőször megoldania. Átment a mezőgazdasági munkákért felelős Novák Ferenchez, hogy kocsit kérjen. A két vezető ki nem állta egymást, ezt mindenki tudta, bár a köznép előtt nagyon igyekeztek titokban tartani. Ahol lehetett, ott betartottak egymásnak. Titkok azonban a majorban nem léteztek. Novák természetesen intézkedett. Szólt a belmajori béresgazdának, hogy a “legjobban nélkülözhető fogatot és embert” állítsa az ipari vezető szolgálatába a kőművesek mellé. Így aztán az egyik hajnalon, a parancsosztás szokásos

idején, azaz a háromórai ébresztő túlkölés után, a béresgazda Gáspár Pistát, a „bivalyfogat” kezelőjét rendelte hat órára az ipari részleg kőművesei mellé a legkisebb, másfél köbméternyi térfogatú brankával. A branka olyan kétkerekű szekér volt, amelynek a hátulját le lehetett hajtani.

Gáspár Pista agglegény volt, túl a negyvenen. A hajlott hátú, vékony embert kevés beszéde miatt kicsit félnótásnak tartották a majorban. Édesanyjával és lánytestvérével éltek együtt. Gyakran hozták dühbe, ha az agglegénységével, önállótlanóságával csúfolták. A bivalyokhoz azonban értett, a kis- és nagy brankával általában az istállókhöz szállította a takarmányt. A bivalyfogat két nagy testű, lomha járású állatát Bogárnak és Cigánynak hívták. Mindig lassan cammogtak, ha volt teher a szekéren, ha nem.

A parancsosztást követően Gáspár Pista minden nap, mondhatni csigalassúsággal, de rendíthetetlenül szállította a téglát, sódert, homokot és még ami kellett a kőműves munkások keze alá. Ment is a dolog rendjén egy ideig, ám a baj nem maradt el.

Egyik alkalommal, a homokkal tele branka hátulja beleakadt az egyik kerítésoszlopba a csendőr-laktanyánál. Olyan szerencsétlenül, hogy onnan aztán se ki, se be, sem előre, sem hátra. Ember meg sem bírta mozdítani, de a két nagy állat sem, hiába erőlködött. Pista hátulról tolt, előlről szólongatta a bivalyokat, majd ahogy múlt az idő, mérgeledve, káromkodva, kicsit ütleggel is biztatta a testes, lomha jószágokat, hogy szabadítsák már

ki azt a szerencsétlen szekeret a kerítésoszlop fojtogatásából. Tolattak is, húztak is a szegény állatok, de a branka maradt. Az egyre időigényesebb és hangosabb erőlködésnek hívatlan figyelői is voltak, többek között a csendőrök. Egyikük, a legmagasabb termetű, legtestesebb, Maczkó nevezetű csendőr megelégette a huzavonát.

– No, majd én! Maga nem ért hozzá! – szólt keményen Pistára, és odébb tolta, hogy a helyébe lépjen. Fogott egy nagy husángot, és teljes erejéből ütni kezdte az egyébként türelmes állatokat. Azok megint előre mentek, hátra tolattak. A beszorult járgány azonban nem mozdult. A csendőr begurult, tehetetlenségét el nem ismerve még jobban ütötte a két bivalyt. Egyszer azonban Bogár megelégette a dolgot, felbődült, nagy testével megindult és a csendőr ellen fordult. A Cigányt, a brankát, a kitépett kerítésoszlopot maga után vonva a megrökönyödött csendőr után lódult, csak úgy rengett a föld. Maczkó sem vette tréfára, rohant a laktanya folyosójára, de miután a felbőszült bivaly még oda is benyomakodott, az iroda ajtaján is beugrott. Bogár ott fűjtatva kénytelen volt megállni, a Cigány is, a kötelek is húzták vissza.

A bivaly több mint két órát „strázsált” az iroda ajtaja előtt. A csendőrt várta. Szegény Gáspár Pista alig bírta visszacsalogatni. Volt is aztán a károk miatt nagy cirkus. Mindenki, aki jelen volt és valamilyen köze volt a történetekhez, a másikat hibáztatta. Csekély híja volt, hogy a csendőrök Gáspár Pistát meg nem verték, pedig

TARTALOMJEGYZÉK

ÍGY ÉLTÜNK AKKORIBAN	6
GÁSPÁR PISTA, A BIVALYOS	15
1. A BAJOK EREDETE	15
2. A BIVALY NEM FELEJT	18
3. A BALESET	20
SZTUPINSZKI JÁNOS ÉS AZ ÁCSPLACC	23
SZALMA GYÖRGY, A FŰTŐ	28
1. GYURA BÁCSI ÉS A JEGYZŐ FIA	30
2. GYURA BÁCSI TEHENET AD EL	32
3. A KAZÁNOK KARBANTARTÁSA	34
4. GYURA BÁCSI ÉS A FÖSVÉNY GAZDA	37
LEKVÁR PISTA, LEKVÁR JÓSKA	41
DOMONKOS SÁNDOR, AZ ALMAJORI KOC SIS	46
PIPÁS PISTA	50

„PIPÁS PISTA”	52
JÁNOS CIGÁNY	55
GYERMEKI „HUNCUTSÁGOK”	57
1. CSÁBÍTÓ GYÜMÖLCSÖK	57
2. CSÚFOLKODÁS	62
3. BAJNÓCZI GABI	64
A MAJÁLIS	69
PACALOS ROZA, A KOFA	73
AZ ISKOLALÁTOGATÁS	75